విమోచనం

నా పెళ్ళివిషయమై ఇతర్లు ప్రసంగించకుండా ఉంటే అది నిజంగా ఇంత క్లిష్ట సమస్య కాకపోను. ఎందుకంటే నేనా విషయం తలపెట్టరాదని ఎన్నోసార్లు తీర్మానించుకున్నాను. ఏ పదహారో యేటనో నాకు పెళ్ళయిఉంటే ఎంతో బాగుండిపోయేది. కాని అట్లా జరగలేదు. అటుతరవాతకూడా కొంతకాలంపాటు నేను పెళ్ళివిషయం తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూ కూడా చేసుకోలేని స్థితిలో ఉండిపోయినాను ఆ రోజుల్లో నన్ను పిల్చి నాకు పిల్లనిస్తానన్న మానవుడు లేకపోయినాడు. ఉన్న కాస్త ఆస్తిపోయి యాభైరూపాయలమీద పెద్ద సంసారం ఈదుతున్నవాడికి పిల్లనివ్వటానికెవరెగబడతారు మరి?

ఇంతలో నాకు సరోజిని పరిచయం కలిగింది. సరోజినిని చూసిన తరవాత నాకింకొకర్ని పెళ్లాడాలనే ఆలోచన అసాధ్యమయింది. ఆమెకి అంత అగ్రస్థానం

ఎందుకిచ్చానో నేను చెప్పలేను. అంత కన్న అందమైన వాళ్ళను చూసిఉంటాను. అంతకన్న తెలివైనవాళ్ళనీ చూసి వుంటాను. కాని నాకు మరే ఆడదీ అంత సమీపంలోకి మటుకురాలేదు నేను సరోజినికోసం తపించలేదు. కలలు కనలేదు-- సామాన్య ప్రేమికులు చేసేది ఏదీ చెయ్యలేదు, కాని అంతకంటె లక్ష రెట్లు సన్నిహితమైన పనిచేశాను-ఆమెతో నా యిష్టాయిష్టాలూ కష్టసుఖాలూ చెప్పు కున్నాను. సరోజిని నా ఆత్మతో పరి చయం చేసుకున్నది అంతకంటె ఇద్దరు వ్యక్తులు ఒకరినొకరు సమీపించటం ఎట్లాగో నాకు తెలీదు.

నే నే వస్తువులు ఇష్టపడి తింటానో, ఏ పుస్తకాలు ఇష్టపడి చదువుతానో, ఏరకం మనుషులతో మనస్ఫూర్తిగా మాట్లాడతానో, ఏ రకం హాస్యం ఆమో దిస్తానో సరోజినికి సమగ్రంగా తెలుసు ఒక్కముక్కలో చెప్పాలంటే నన్ను గురించి ఆమెకు తెలియని విషయంలేదు.

అదీకాక, నా లక్షణాలను గురించి సరోజిని ఎన్నడూ ఏటువంటి తగాదా కూడా చెయ్యలేదు. "అందుకే నిన్ను చూస్తే నాకు కోపం" అనే పద్ధతి ఆమె నా విషయంలో ఒక్కసారికూడా అవ లంబించినట్టు నాకు జ్ఞాపకంలేదు. నన్ను ప్రత్యక్షాన ఎట్లాచూసేదోపరోక్షాన నన్ను గురించి అంతకంటె తక్కువచేసి మాట్లాడే దనుకోను ..అనేక ,మందికి అపోహ కూడాకలిగింది. ఆమెకు నామీద ఏదో మమకారం ఉన్నదని.

మూడోవిషయం ఏమంటే, నా పరిచయంవల్ల ఎదో కొద్దిపాటి మార్పు కలిగిందని నా నమ్మకం. ఆ మార్పు ఆమెకుగాని అమె నెరిగిన వారికిగాని అసంతృప్తి కలిగించ లేదనికూడా నా విశ్వాసం. "వెనుకటికన్న సరోజిని ఇప్పుడు చాలా నయంకాదూ?...సరదాగా మాట్లాడ్డం నేర్చింది!" అని ఒకరిద్దరు నా ఎదటే అనటం జరిగింది. ఆ మార్పుకు నేనే కారణమైతే ఎంత బాగుండునని చాలాసార్లనుకున్నాను. ఆఖరుకు ఆతిశయం పట్టలేక నేనే కార ణమని తేల్చుకున్నాను కూడాను. వుంది. విశ్వాసంనన్నిప్పటికీ వదలకుండా నిజం దేవుడికి తెలియాలి.

ఏమయినా మా యిద్దరి స్నేహం గురించి ఇప్పుడు వివరాలు తవ్వటం అనవసరం. అందులో తప్పుపట్టేందు కేమీలేదు. దురదృష్ట వశాత్తూ అందులో ప్రణయ లక్షణాలు...నేను పైన చెప్పి నవి తప్ప ఏమిలేవు "నేను సరోజినిని ప్రేమిస్తున్నాను" అనికూడా, నా అంత రాత్మలో అనుకున్న పాపాన పోలేదు.

కాని, అకస్మాత్తుగా ఈ భావం పైకిరావటానికి ప్రబలమైనకారణం యేర్ప డింది. సరోజినికి వరుసగా రెండు మూడు సంబంధాలు వచ్చినై.

సరోజిని నన్ను పెళ్ళిచేసుకోవాలని నేనెప్పుడూ అనుకోలేదు ఆమెకి పై సంబంధాలు నాయెదటే రావటానికి బదులు ముందుగా యెవరైనా మాకిద్దరికీ పెళ్ళయితేబాగుండునని సూచించివున్నట్టయితే నా ఆలోచనని ప్రతిఘటించి ఉండేవాణ్ణేమోకూడానూ? ఎందుకంటే నా వంటి దరిద్రుణ్ణి పెళ్ళాడి సరోజిని యేం బావుకుంటుంది? నా కా మనిషిమీద ఈషత్తయినా యిష్టంవుంటే నన్ను పెళ్ళాడమని ఎట్లా అనగలను?

కాని అట్లాజరక్క నా యెదటే యెవరో సరోజినిని చూడరావటమూ, సరోజిని తన తల్లిదండ్రులతో ఆ వచ్చిన వాడి మంచిచెడ్డలు తర్కించటమూజరిగే సరికి, నాలో ఏదో వింతవికారం కలిగింది. సరోజినికి నే నేమవుతాను? తన దారిన తను యెవరినో పెళ్ళాడి నా పరిచయాన్ని ఏంచేద్దామనుకుంటున్నది? ఇంకో ప్రాణియొక్క ఆత్మను అంత సులభంగా అవతల పెట్టెయ్యటాని కున్నదా? ఉంటే నేను సరోజినిని అవతల పెట్టి మరెవరినో పెళ్ళాడటానికి నిశ్చింతగా ప్రయత్నంచెయ్యలేనా? ఏ పిల్లనో చూడబోయి ఆమె అందచందాలను గురించీ, చదువు సంధ్యలను గురించీ నిశ్చింతగా చర్చించటం అసాధ్యమని నాకెందు కనిపించాలి?... ఇంతకీ సరోజినికి ఆత్మ - "సోల్" అన్నే పదార్థం - లేదా? అంతసామాన్యపు మనిషా? అంత సామాన్యపు మనిషిని నేనింత పెద్ద చేశానా?

"ఏం చదివితే మాత్రం. నెలకి డెబ్భై సంపాదన ఏం సంపాదన నాన్నా! అని సరోజిని అన్నమాటలు నా అంతరాత్మలో గులకరాళ్ళల్లే చేరి ఎంతమధించినా జీర్ణానికి రాకపోయినై!... యాభై సంపాయించుకునే నన్ను గురించి సరోజిని ఏమనుకుంటూ వుండి ఉండాలి? .. నేను ఒకంతట పశ్చాత్తాపపడే ప్రాణినికాను కాని సరోజినికి నా సంపూర్ణ పరిచయం- స్నేహం— ఇచ్చినందుకు నేను చెప్పతరంగాని బాధపడ్డాను. ఆమె విషయమై వెనక ఎన్నడూ రాని ఆలోచనలన్నీ వచ్చినై. సరోజిని నన్ను పెళ్ళాడటాని కెందుకు ప్రయత్నం చెయ్యదూ? నేను తక్కువ సంపాదిస్తూ ఉంటేనేం? నాతో అంత తృప్తి చెందినట్టుకనిపించిన మనిషి, డబ్బుకొంతవరకు త్యాగం చెయ్యకూడదా? ఎంత భాగ్యవంతుడు వచ్చినా తనకి లక్షాధికారి రాడుగదా! ఏ వందో సంపాదించేవాడు రావచ్చు నాకోసం ఆ పై యాభై త్యాగం చెయ్యకూడదా? తనని పెళ్ళాడేవాడు ఏ రెండు వందలో సంపాదిస్తున్నాడని తెలిస్తే వాడి ఆత్మఎటువంటిదైనా పెళ్ళాడేస్తుందా ... యీ ఆలోచనల కంతేలేదు.

నాకు మరో సంగతికూడా తెలిసింది —నేను సరోజినిని ఇంతకాలమూ ఎంతో గాఢంగా ప్రేమించి వుండాలి

ఆమెమీద ఇంతకోపంగా వున్నాకూడా ఇంత విశాలప్రపంచంలోనూ నాకు సరోజినికంటె దగ్గిరగా రాగల మరో ఆడది కనిపించలేదు. సరోజిని మరొకణ్ణి పెళ్ళాడటం ఎంత రూఢో నేను "ఆజన్మ బ్రహ్మచర్యం అవలంబించటం కూడా అంత రూఢే అని తేలిపోయింది.

* * *

చిత్రమేమిటంటే నేను మా వూరూ సరోజినినీ వొదిలేసి వెళ్ళిన సంవత్సరానిక్కూడా ఈ విశ్వాసం నాలో అట్లాగే వుండిపోయింది. కాని సరోజిని కింకా పెళ్ళి కుదర లేదు. ఆ విషయం నాకు పట్టలేదు. సరోజిని ఎవర్నయినా చేసుకోనీ, చేసుకోకపోనీ, నన్నుమట్టుకు చేసుకోదు. ఆమెతో స్నేహం చేసినందు కెప్పుడయితే పశ్చాత్తాపపడ్డానో. అప్పుడే మా యిద్దరి మధ్యావున్న బాంధవ్యం కాస్తా దగ్ధమైపోయింది. నేనుచాలా అతిశయంగల జీవిని. నాలో ఒక మనిషి రెండుసార్లు పశ్చాత్తాపం తెప్పించనా? వొట్టిది?

నా కిప్పుడు ఒకటే ఆలోచన — సంపాదన. డబ్బే నాకు చుక్కాని. లంగరు లేనేలేదు. నెలకు రెండు మూడు వందలు సంపాదించేవాళ్ళు చాలా గొప్పవాళ్ళయితే నేను సంపాదనకోసం ఎక్కడికైనా వెళతాను. అవసరమైతే సముద్రాలు దాటిపోతాను. నన్నొకచోట బంధించేటందు కేమున్నది?

సముద్రం వొడ్డుకి పోతే గాగిచిప్పలు కావలసినన్ని. డబ్బు సంపాదించటం కష్టంకాదు— అదే ఆశయంగా పెట్టుకుని, మిగతా విషయాలకు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వకుండా ఉంటె. పట్నం చేరాను. మనుషుల్ని ఆశ్రయించాను. ఏర్లుదాటి తెప్పలు కాల్చాను. మనుషులకి వేరే విలవలు చూడలేదు. ఏరుదాటే తెప్ప అవునా కాదా అని తప్ప ఓ సంవత్సరం తిరిగేటప్పటికి ఓ వెయ్యి బాంకులో నిలవ చేశాను. నెల నెలా రెండువందల యాభై అందుతున్నై.

ఆనందమా? తృప్తా? అటువంటి దేమీ లేదు. యదార్థం చెప్పాలంటే ఈ మహాపట్టణంలో నేను పొందిన ఆనందమంతా కలిపితే సరోజినితో ఒక్కగంటగడిపిన తృప్తితో సమానమవుతుందని నాకు నమ్మకంలేదు. కాని, సరోజిని స్నేహానికి జరిగిన పరాభవం చూస్తూ ఆ తృప్తిని గురించి ఏమని తృప్తిపడను? అనుభవాన్ని ఎట్లా తృణీకరించను? ఆ తృప్తిని గురించి తలచుకోటానికి ప్రయత్నించినప్పుడల్లా నాకు జ్ఞాపకం వస్తున్నది పరాభవమే. అది నన్ను వెన్నంటి వదలకుండా ఉంది.

కొంత ఆత్మోపశాంతి చేసుకుందామనే ఉద్దేశంతోటే సరోజిని తండ్రికి ఒక ఉత్తరం రాశాను. నా సంపాదనగురించి రాస్తూ, డబ్బును తిట్టాను. దానివల్ల మనశ్శాంతి లేదన్నాను. సరోజినికి తెచ్చే

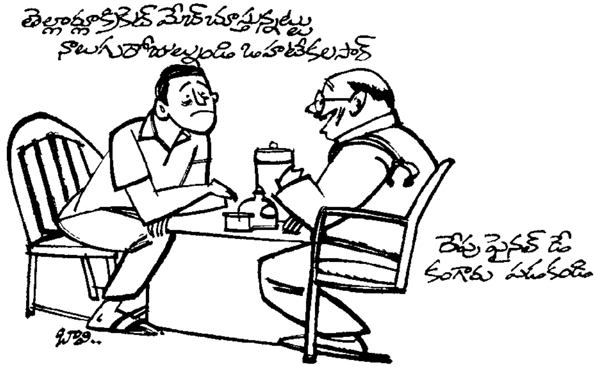

మొగుణ్ణి కేవలం డబ్బుమాత్రమే చూసి నావంటి ఆత్మశాంతి లేనివాణ్ణి తీసుకు రావద్దన్నాను.

ఈ ఉత్తరానికి సరోజిని స్వయంగా సమాధానంరాస్తూ నేను బాగా సంపాదించుకుంటున్నందుకు తనకు చాలా సంతోషంగా ఉన్నదనీ, నాకు అర్హమైన సంపాదన లేనందుకు వెనక తనకెంతో కష్టంగా ఉంటూ ఉండేదనీ, దారిద్ర్యం ఎరిగి ఉండికూడా నేను డబ్బును తృణీకరించటం తనకు నచ్చలేదనీ, తను పెళ్లాడితే తప్పకుండా నావంటివాడినే పెళ్లాడుతుందనీ, ఆత్మశాంతి నాకు లోపించిన పక్షంలో నాకుతగిన ఆడదాన్ని పెళ్ళాడి తద్వారాతెచ్చుకోవచ్చుననీ, డబ్బును తిట్టనవసరంలేదనీ బోధించింది.

ఆ ఉత్తరం చూసి నే నేమనుకోను ? ఎండిపోయిన చెట్టు చిగిర్చినట్టయింది. మళ్ళీ నే నెరిగినగొంతు వినిపించింది. సరోజినిని నేనపార్థం చేసుకున్నానేమో నని అనుమానం కలిగింది. ఆలోచించిన కొద్దీ అనుమానం హెచ్చిందేగాని తగ్గ లేదు సరోజిని నాకు చేసిన అపకార మేమిటి? ఆమె పైకేమంటేనేం? ఎవర్ని పెళ్ళాడింది? ఎవర్నీ పెళ్ళాడలేదు. నేను తనని పెళ్ళాడటానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని తెలిస్తే — నేను నోరు చేసుకుని అడిగి ఉంటే-నన్ను పెళ్లాడేదేమో? నే నెందుకంత తొందర పడ్డాను? వెనక నాకై నేను ఆమెను పెళ్ళాడతా ననక పోవటానికి కారణం ఉంది-దారిద్ర్యం. ఇప్పుడది అంతగా లేదుగా? ఇప్పుడు మించిపోయిందేమిటి? ఇప్పు డెందు కడగ రాదూ ?

కూచుని సరోజినికి ఎంతో ప్రేమ పూర్వకంగా ఉత్తరంరాశాను కవరు మీద ఎడ్రసు కూడా రాశాను. ఉత్తరం తిరిగి చదువుతుండగా భయంకరమైన అనుమానం మరొకటి తల ఎత్తింది.

నేను దారిద్ర్యంలో వున్న రోజుల్లో సరోజిని నావంటివాణ్ణే తప్పక పెళ్ళాడతానని సూచనగానైనా నాతో ఎందు

కనలేదూ? అప్పటికీ ఇప్పటికీ నాలో ఏదో తేడా వుండబట్టేనా? అది నా ఇప్పటి అప్పటి, ఆర్జనల తేడాయేనా?

నా ఉత్సాహమంతా భగ్నమయింది నేను రాసిన ఉత్తరం చించేశాను. నా అశాంతి పదింతలయింది. నేను వెనక హృదయంలో పెట్టుకుని తిరిగినసరోజిని ఏమయింది· ఆ సరోజినికి బదులు ఈ సరోజిని ఎక్కణ్ణించి ఊడిపడింది. ఈ సరోజినిని ఆకర్షించిన నా జీతం మీదా, నేనుచేసే అర్థంలేని ఉద్యోగం మీదా రోతపుట్టింది... నేనింత దూరం వచ్చి డబ్బు సంపాదించటానికింత శ్రమ పడింది ఈ సరోజినిని ఆకర్షించటాని కేనని నా కిప్పుడు తోచసాగింది. నా ప్రయత్నం సఫలమయింది సరోజిని నన్నిప్పుడు నమ్మకంగా పెళ్లాడుతుంది. కాని నాకు సంతృప్తి కలగలేదు పై పెచ్చు ఈ సరోజిని ఎదుట కనిపిస్తున్న కొద్దీ నేను వెనక యెరిగిన సరోజిని కోసం ప్రాణం పీకసాగింది. ఆమెకోసం యెక్కడ వెతకను?

* * *

ఈ విధంగా నేను బాధపడుతున్న సమయంలో నాకు పెళ్ళిచెయ్యాలని చాలామంది. పట్టుబట్టినట్టు విశదమయింది అంతా కూడబలుక్కున్నట్టు అనేక మంది బంధువులూ, స్నేహితులూ నాకు సంబంధాలు తీసుకురాసాగారు...ఒక్క సారిగా ఒక డజనుమంది సరోజినులు—నాకక్కర లేని సరోజినులు-వెంటపడ్డ ట్టయింది

"ఎవరో ఒకర్ని పెళ్ళిచేసుకుని నలుగురితోబాటే కాలం వెళ్ళబుచ్చు నీ ముష్టి రెండువందలయాభై రూపాయలవుద్యోగం గురించి ఇంత మథనపడకు" అని అంతరాత్మ హెచ్చరించసాగింది

"నీ సరోజిని ఎక్కడోవుంది వెతికి పట్టుకో. నలుగురితోపాటే అనుకుని అందరూదిగే బురదగుంటలో దిగకు నీ వ్యక్తిత్వంచే చేతులారా పారేసుకోక" అని మరోవంక బుద్ధి మందలిస్తూ వచ్చింది

ఈ సందిగ్ధంలో సత్యనారాయణగారు ఒక సంబంధం తెచ్చారు ఎవరో బీద వాళ్ళ పిల్లట. చాలా బుద్ధిమంతురాలట పనిపాటలు బాగావచ్చుట. "నీవు చేసు కుంటే చాలా సుఖపడతావు, ఆ పిల్ల తల్లిదండ్రులకి మహోపకారం చేసినవాడి వవుతావు...నీకు ఉద్యోగం లేకపోయినా నీవంటి సంబంధం వాళ్ళు తీసుకురాలేరు. అంత బీదవాళ్ళు, పాపం నిన్ను కళ్ళ కద్దుకుంటారు..." అన్నారాయన

మిగిలిన బంధుమిత్రులందరి శిఫార్సులూ పెడచెవిని పెట్టిన నేను సత్యనారాయణగారి మాటలు ఆలకించాను. ఆయన భాష నా కెప్పుడూ అర్థమవుతుంది. ఆయన చాలా వుత్తముడు. ఆయనతో పరిచయం లేకపోతే ఈ పట్టణం నాకు దాదాపు అరణ్యమే.

కాని, ఆ బీదపిల్లని చేసుకుంటానని సత్యనారాయణగారి కెట్లా మాట ఇవ్వను? ఆ పిల్లని చేసుకోవటానికి ఒకటే అభ్యంతరం—నేను పోగొట్టుకున్న సరోజిని; ఆ సరోజినిని పట్టుకోవటానికి నేను ఏమాత్రమైనా ప్రయత్నించవద్దా? ఎట్లా ప్రయత్నించను?

ఆలోచించగా, ఆలోచించగా ఒక మార్గం దొరికింది.

*   *   *

నన్ను చూసి సరోజిని చాలా సంతోషం కనబరిచింది. ఏదో వుద్రేకం దాచటానికల్లే వసపోసిన పిట్టలాగ ఊపిరి తియ్యకుండా మాట్లాడింది. ఆఖరుకు మాటల సందర్భంలో ఏ పనిమీద వచ్చావనేదీ ఎంతకాలం వుంటాననేదీ ఆమె నోటంట దొర్లినై.

పెళ్ళి చేసుకునేటందుకని వచ్చానన్నాను. ఎవరి నన్నది

"చేసుకుంటే నిన్నయినా చేసుకుంటా" నన్నాను.

"నేనే ఏమిటి? చేసుకోదలిస్తే నాకన్న మంచివాళ్ళే దొరుకుతారు?" అన్నది సరోజిని.

"నాకు నువు చాలు," నన్నాను. అయినా పట్నంలో వుద్యోగం చేస్తుండగా ఎవరైనా దొరికేవాళ్ళెమోగాని ఇప్పు డెవరు దొరుకుతా" రన్నాను.

సరోజిని వులిక్కిపడింది. ఏమిటి వుద్యోగం పోయిందా అన్నది

"నేనే వదిలేశాను" అన్నాను.

ఎందుకన్నది.

"చూడు, సరోజినీ నేను నిన్నే పెళ్ళిచేసుకుందామని గట్టి తీర్మానంతో వచ్చాను నువు నన్ను వుద్యోగంకోసం చేసుకుంటున్నావనేది నన్ను బాధించకుండా వుండగలందులకు వుద్యోగం వదలేసి వచ్చాను," అన్నాను.

సరోజిని మొహం జేవురించింది.

"అయితే నాలో అంత నమ్మకం లేదా?" అన్నది.

"నాలోనే నమ్మకంలేదు నావంటివాణ్ణి నువు చేసుకుంటావని నమ్మకం లేకనే ఈ పని చేశాను" అన్నాను.

"వుద్యోగం మానెయ్యకుండా వస్తే ఆ వుద్యోగం చూసి ఒప్పుకుంటా ననేనా మీ భయం?" అన్నది.

"ఆ భయం నువు ఈ క్షణాన తీర్చవచ్చు. నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటావా?" అన్నాను.

"క్షమించండి నాలో నమ్మకం లేనివాళ్ళని ఎట్లా చేసుకోను?" అంటూ లేచి వెళ్ళిపోయింది.

నేను ఆమెను నిలిపి, "అన్నీ వట్టిదే. వుద్యోగంపోలేదు. ఏమీ పోలేదు వేళాకోళానికన్నాను" అన్నాను.

తక్షణమే ఆమె మొహం మారింది.

"మీదంతా విచిత్రమైన హాస్యం... పెళ్ళికెన్నిరోజులు శలవ తీసుకున్నారు?" అన్నది.

"వారంరోజులు" అన్నాను

"అంతే, అప్పుడే రెండురోజులైపోయినాయిగదా? ప్రయత్నాలు చేసుకోవద్దా? ముహూర్తం పెట్టుకోవద్దా? ఏదీ వ్యవధానం?" అన్నది.

"ప్రయత్నాలేమీలేవు...వాళ్ళు, పాపం, చాలా బీదవాళ్ళు ఏదో ముహూర్తం వుందని చెప్పారు. దానికి చేసెయ్యమంటే చేసేస్తారు," అన్నాను.

పాపం. సరోజిని మొహం సున్నం కొట్టినట్టయింది.

"ఎ— ఎ—ఎవరు— వాళ్ళు?" అన్నది

చెప్పాను. వీలుంటే పెళ్ళికి రమ్మని ఆహ్వానించాను.

సరోజిని నాకేసి చూడ్లేకపోయింది. తల వంచుకుని పిలుస్తున్నా పలక్కుండా వెళ్ళిపోయింది.

నా మనస్సు కుదటపడింది. ప్రశాంత హృదయంతో ఆ సాయంకాలమే నాక్కాబోయే అత్తవారూరు ప్రయాణమైనాను.